

Beogradske Novine

Broj 11.

BEOGRAD, utorak 25. januara 1916.

GODIŠTE II.

UREDNIŠTVO i UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKE NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJESTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog generalnog štaba.

Predaja 1.500 Srba.

K. B. Beč, 23. januara.

Zvanično se javlja:

Južno bojište:

Polaganje se oružja Crnogoraca produžuje. U mnogim mjestima zemlje položeno je oružje. Na sjevero-istočnom frontu Crne Gore predalo se 1.500 Srba. Naše su čete posijele pristaništa Jadrana: Bar i Uleinj.

Balkansko bojište:

K. B. Beč, 24. januara.

Razoružanje Crnogoraca.

Juče uveče posjeli smo Skadar. Nekoliko hiljada Srba, koji su bili kao posada u Skadru, povukli su se na jug i nepokušavajući, da prihvate borbu. Osim toga su naše čete u toku jučerašnjeg dana posjele Nikšić, Danilovgrad, Podgoricu. Razoružavanje je Crne Gore izvršeno do ovoga časa bez ikakve smetnje. Na pojedinim mjestima, crnogorska odjelenja poležila su oružje i prije dolaska naših četa, samo da bi što prije mogli da se vrate kućama. Na nekim mjestima pak mnogi su prepostavili, da budu odvedeni u ropstvo, nego da se vrate svojim domovima. Pučanstvo nas je dočekalo svuda prijateljski, na nekim mjestima i svečano. Protivljenja, kao što je bio slučaj u Podgorici, nisu se više ponovila, čim bi se pokazali prvi odredi naših četa.

Talijansko bojište:

Pokušaji neprijatelja, da se približi u odsjeku Lafraun, i da izvrši jedan novi napad talijanskih odjelenja na obroncima Rombon, odbijeni su.

Rusko bojište:

Ništa novo.

Zamjenik glavnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

K. B. Berlin, 24. januara.

Jaka artiljerijska vatra, i akcija aeroplana na obema stranama. Jedna eskadra neprijateljskih aeroplana bacila je bombe na Metz, i po jedna bomba pala je na biskupski stan, i na jednu poljsku oolnicu, 2 civilna lica su poginula, 8 je ranjeno. Jedan vazduhoplov iz ove eskadre, u borbi koja je vogjena u vazduhu pogogjen je, vojnici koji su bili u ovom vazduhoplovu zarobljeni su. Naši avijatičari bacali su bombe na kolodvore i vojna postrojenja iza neprijateljeve borbene linije.

Istočno bojište:

Sjeverno od Dünaburga zapaljen je vatrom naše artiljerije jedan ruski vlak.

Balkansko bojište:

Jedna neprijateljska avijatičarska eskadra, koja se podigla sa grčkog zemljišta, bacala je bombe na Bitolj, više stanovnika je poginulo i ranjeno.

Dogagjajina moru.

23. januara poslije podne dva naša hidroplana bacili su bombe na Hougham (zapadno od Dovera). Bačene su 3 bombe i prouzrokovan je veći požar.

Izveštaj turskog glavnog stana.

K. B. Carigrad, 24. januara.

Iz glavnog stana se javlja:

U srjedini beznačajna artiljerijska vatra, na lijevom krilu sudari konjiče. Inače ničeg značajnog.

Turske pobjede u Perziji.

K. B. Carigrad, 23. januara.

Prema vijestima, koje su stigle sa persijske granice, odijelenja turskih trupa i urogjenih ratnika posjela su 1. januara grad Kengavar između Kermandana i Hamadana i tako oslobodile iz ruskim ruku. Turske čete i urogjeni ratnici produžili su ofenzivu i ponovo su zauzele gradove Aradabad, Hoji i Parkam. Jedan je ruski konjički puk, koji je bio preduzeo napad iz Maraga u pravcu Mrandvaba, potisnut, izgubio oko 100 mrtvih. Drugi je ruski puk potučen južno od Urmije.

Ratni savjet sila sporazuma.

Svijet ima opet da čuje za novi uspjeh sila sporazuma: vladajući državnici sila sporazuma održali su opet jedan ratni savjet u Londonu. Bog bi ga znao već koji po redu. Zaključci donijeti na ovom savjetu nisu saopšteni javnosti, ali je zato ipak saopšteno, da su sile sporazuma složne u pogledu cilja za kojim rat teži, i u pogledu produženja rata.

To je vrlo lijepo od njih. I još ljepše, što oni to saopštavaju, jer onda će pakosni svijet možda i vjerovati. Do sada pak osim svećanih izjava i suglasnosti, koja se s vremena na vrijeme čini sa zvanične strane, ni po čemu se ne vidi, da ta suglasnost zaista i postoji. Oni zato ne grješe što donjete zaključke drže u tajnosti, a naročito što ne objavljuju, kako se je došlo do tih zaključaka. Može se lako zamisliti, do kakvih je sve grubosti i megjusobnih prebacivanja došlo na ovom posljednjem ratnom savjetu, — koji je održan poslije poraza na Dardanelama, poslije uništenja srpske vojske i poslije polaganja oružja od strane Crnogoraca — prije no što je postignuta suglasnost, o kojoj se zvanično javlja. Ne može se zamisliti, da je zastupnik Rusije bio prožet osjećajima blagodarnosti prema Francuskoj i Engleskoj, koji su diletantskim vogjenjem rata na Dardanelama za vječita vremena uništili rusku nadu na osvajanje ovog morskog tjesnaca. Isto je tako malo vjerovatno, da je zastupnik Italije ljubazno predusretnut što njegova vlada nije htela, da učestvuje u solunskoj ekspediciji, koja je tako slavno pretrpila opšti podsmjeh, što nije na talijanskom zemljištu htjela, da trpi srpske bjegunce, i što je ostavila bez pomoći Crnu Goru. Najmanje je pak vjerovatno, da su se Francuzi, Rusi, Talijani i Belgijanci pohvalno izrazili o engleskom načinu vogjenja rata. Naprotiv su Asquith i lord Kitchener, zacijelo imali da čnju mnoga gorka prebacivanja, što oni ovaj rat još vode sa tugjim vojnicima, a ne sa svojim vlastitim.

Dakle, sa toliko pominjanom saglasnošću sila sporazuma, kada se ona gleda na pravoj svijntlosti, izgleda vrlo žalosno, a što se pak tako često naglašuje, da postoji ta saglasnost, najbolji je dokaz, da sile sporazuma i same ne vjeruju, da te saglasnosti zaista ima. Ta jasno je, da je ta saglasnost samo jedna prosta laž, kojom sile spora-

zuma pokušavaju da vode tobož neku borbu sa centralnim vlastima i njihovim saveznicima, jer im borba s oružjem ne polazi za rukom. Kako bi i moglo biti saglasnosti među saveznicima, od kojih svaki teži za drugim ciljem, i gdje je svakome od njih sasvim ravnodušno, da li će onaj drugi izvojevati ono za šta se bori. Englezi se bore, da unište njemačku trgovinu, i njima ni najmanje nije stalo, da li će Francuzi uspjeti, da osvoje Elsass-Lothringen, a Rusi Galiciju. Francuzima je pak sasvim ravnodušno, da li će se probiti Dardanele i da li će Srbima poći za rukom, da ostvare svoj ludi san o Velikoj Srbiji. Rusi hoće, da osvoje Galiciju i Carigrad i ne tiče ih se, dali će Englezima poći za rukom da uništi opasnog njemačkog konkurenta u trgovini, i da li će Talijani uspjeti da „oslobode“ Trst. Talijani pak, koji su pronašli divan pojam „saera egoismo“, ne brinu se ni o čemu drugom, nego o svojim ratnim ciljevima, i bili bi čak ljubomorni, ako bi drugi uspio, da postigne ono za šta se bori. U ovoj zavisti treba i tražiti razlog zašto Talijani ne idu u Tolun, i zašto ostavljaju Srbe, da u Arbaniji umiru od gladi. Oni neće, da njihov saveznik, da „brat Srbin“ ojača i da dogje na Jadrane. Kako se pak pod ovakvim okolnostima, stalno prazno uvjeravanje o slozi, koja vlada među silama sporazuma, zaista može i ostvariti, tajna je, koja će izgleda ostati tajna za sve, pa i za same sile sporazuma.

A kako je sasvim drukčije u pogledu voga rata na strani Austro-Ugarske, Njemačke, Bugarske i Turske. Ovdje se nikad ništa ne javlja o nekom ratnom savjetu, ovdje se ne objavljuje na sva zvona, da su saveznici našli za potrebno da objave, da su u svemu sporazumni. Austro-Ugarskoj i njihovim saveznicima nije potrebno, da to čine izjavama, već oni to pokazuju na djelu, voga rata. Oni nemaju razne ratne ciljeve, i bore se samo za jedno: da pobjede neprijatelje, koji hoće da ih unište. Oni prema tome nisu među sobom nepovjerljivi, i nemaju da strahuju, da će jedan od njih postati suviše jak. Zato se bore austro-ugarski vojnici i u Poljskoj i u Kurlandiji, zato grme austro-ugarski razorači na Dardanelama, a njemački vojnici bore se rame uz rame sa svojim austro-ugarskim drugovima na Strypi, i zato su Nijemci razvili svoje zastave i na Balkanu. Turski, Njemački, bugarski i austro-ugarski vojnici jesu borci jedne vojske, oni se bore sa istinskim oduševljenjem za veliku stvar, njih vodi k pobjedi jedna volja jedan duh i zajedniški interes. Zato njihove vogje rata i ne osjećaju potrebu, da svaki čas zasijedaju za zeleni sto, kao što to čine vogje sila sporazuma. Kod njih je sloga tu, to dokazuju njihove pobjede. Kod sila sporazuma pak, poslije svakog poraza, sloga ima vještačni nanovo tek da se stvara.

Izmjena brzojava između Njegovog Veličanstva i bugarskog kralja.

K. B. Beč. 24. januara.

Povodom, što je bugarskom kralju podarena čast maršala austro-ugarske vojske, uputio je bugarski kralj Njegovom Veličanstvu caru i kralju Franji Josipu brzojav, u kome on moli monarha, da primi njegovu najiskreniju blagodarnost, za ovaj novi nezasluzeni dokaz najvišeg priznanja. Kralj kaže dalje u svom brzojavu, da njegovo srce ispunjava ona ista blagodarnost prema svetoj ličnosti cara i kralja, koja je i prije tridesetpet godina ispunjavala srce mladića, koga je Njegovog Veličanstvo car i kralj tada proizveo za poručnika; sada to srce još u toliko jače bije, kada njegov nekadašnji zapovjednik, a sada saveznik, njemu

daje najvišu vojničku čast, koju zaslužiše njegove hrabre čete.

Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip odgovorio je, da se smatra srećnim što je gospodar i glavni zapovjednik slavom uvjenčanih bugarskih četa primio odlikovanje sa takvom radošću, i blagodari kralju srdačno na ljubavi, koju je sačuvao prema njemu i njegovoj vojsci još iz mladićskog doba.

Šta pišu naši neprijatelji.

„Pobjedna godina“ sila sporazuma.

Francuzi nisu nikada u nedoumici šta da pišu? Posljednji ratni zajam, koga je raspisala francuska vlada, nazvan je „pobjedni zajam“, a 1916. godina krštena je imenom „pobjedna godina“. Kao što je već javljeno, početkom godine, kada je saopšteno, da je počela velika ruska ofenziva, pisao je „Temps“: „Pobjedna godina dobro počinje.“ Ali centralne vlasti i njihovi saveznici bili su toliko bezobzirni, da ovo samopouzdanje prekrate još u samom početku. Vojni stručnjaci u francuskom novinstvu, koji su u svakom porazu i neuspjehu sila četvornog sporazuma vidili jamstvo za krajnju pobjedu, pokušavaju sada svojim čitaocima, koje su tako dugo držali u zabludi, da objasne pravo stanje stvari na bojištima. Razumije se, da i to čine na sebi svojstven način, ocrtavajući stanje u najboljim bojama. „Temps“ od 12. januara pokušava gorku pilulu po mogućstvu što više da zaslađi, ali se ona ne da zaslađiti. Isti list predvija, da ako se skoro ne popravi položaj Crnogoraca, moraće ovaj hrabri narod, da podlegne pred nadmoćnošću Austrijanaca. Zbog turske je ofenzive i položaj u Mesopotamiji prilično nepovoljan. Ali to ništa ne znači. Prije svega treba da budu potučene njemačke, austro-ugarske i bugarske čete. A tada će doći red i na Turke. Centralne sile su moćne na Balkanu, a sile sporazuma ne raspolazu sa toliko četa, da bi sve neprijatelje u isti mah mogle potisnuti. Iz Ruščuka se javlja, da je tamo donijeto mnoštvo topova velikog kalibra. Ali „Temps“ uvjerava svoje čitaoce, da je to samo tendenciozna laž centralnih vlasti.

„U Bukovini“, nastavlja francuski list, „zastavljeno je prodiranje ruskih četa na Czernowice. Ali mi smo uvjereni, da Rusi čekaju samo pojačanja, i da će zatim nastaviti svoje napade u Italiji rdjavo vrijeme otežava veću akciju pješadije. Snažni napadi napadi Nijemaca u Champagni najvećim dijelom nisu uspjeli. Položaj je bio vrlo težak, jer je neprijatelj zasipao naše postave granatama i zagušljivim plinovima. Hteli bi, da znamo kada će i francuski vojnici biti snabdeveni bombama sa zagušljivim gasovima. Veliki broj komisija već odavno proučava ovo pitanje. Ako se pitanje skoro ne riješi, sjeveroistočni vjetar onemogućiti će nam, da i Nijemce malo ugušimo.“

Članak „Temps“-a završava se pakosnom primjedbom ukazujući na neagilnost Talijana, koji skrštenih ruku gledaju kako ausrro-ugarske čete napreduju duž obale Jadranskog mora, i kako Austro-Ugarska dobija potpunu prevlast na Jadrane.

Za sve ovo nepotrebni su komentari.

Balkanske vijesti.

Srpske čete za Francusku.

Berlin, 21. januara.

„Vossische Zeitung“-u javljaju iz Amsterdama: Kako se govori, francuska vojna uprava namjerava, da ruševine srpske vojske ponovo oživi, da bi se mogle opet upotrijebiti na zapadnom frontu kod francuskih četa. Prilike u Arbaniji zahtijevaju, da se srpske trupe odande što prije uklone, u koliko to do sad još nije učinjeno.

Stariji srpski vojnici upotrebili će se za etapnu službu u Francuskoj, čime bi mnoge francuske trupe bile slobodne za druge službene pozive. Srpska je vlada odobrila francuske namjere.

Srpski poslanici u Rimu.

K. B. Rim. 24. januara.

Iz Brindizija je prispjelo ovdje sedamdeset, a po drugom izvještaju trideset srpskih skupštinskih poslanika. Oni će se ovdje baviti nedjelju dana.

Crnogorska kraljevska porodica.

K. B. Rim, 22. januara.

Prolazeći na putu iz Brindizi stigli su prekjue u Rim crnogorska kraljica Milena, sa svojim kćerkama princesama Ksenijom i Verom. Njih je pozdravila talijanska kraljica. Docnije je stigla i princesa Natalija, supruga princa Mirka, koji je zajedno sa princem Petrom ostao u Skadru kod kralja Nikole. Crnogorska kraljica zajedno sa princesama ostala je cijelu noć u vozu na kolodvoru, i rano ujutru produžila je put za Lyon. I diplomatski zastupnici sila sporazuma na crnogorskom dvoru otputovali su preko Brindiza i Rima za Lyon.

Talijanske čete u Arbaniji.

K. B. Lugano. 24. januara.

Talijanski ministar spoljnih poslova Sonnino razgovarao se juče sa ministrom vojnim i ministrom mornarice. Poslije ovoga nastao je zajednički razgovor ova tri ministra sa ministrom-predsjednikom Salandrom kome je, izgleda, prisustvovao i šef generalnog štaba Cadorna. Govori se, da se pretresalo pitanje o ostanku talijanskih četa u Arbaniji i o potrebama za njihovo osiguranje.

Sporazum entente s Grčkom o Krfu.

K. B. London, 24. januara.

„Reuter“, a sa njime i „Evening“ javljaju iz Atine: Engleski i francuski poslanik posjetili su ministra-predsjednika Skulidisa i postigli su s njime prijateljski sporazum o Krfu.

Nasilje protiv Grčke.

K. B. Syrakusa, 24. januara.

Grčki je parobrod „Christophoris Athehnaia“ uhvaćen i dovučen u ovdajnje pristanište. Brod je nosio 3.500 tona hljebnog žita iz New-Yorka za Pirej.

Englesko priznanje.

Predaja Crne Gore jedan ozbiljan gubitak za ententu.

K. B. Manchester, 21. januara.

„Manchester Guardian“ piše: Predaja Crne Gore ozbiljan je gubitak za četvorni sporazum. Ona daje Austro-Ugarskoj jaku flotnu bazu, koja će zagroziti talijanskoj pomorskoj silini Jadrane. Ona otvara Austro-Ugarskoj vrata za Arbaniju, što ona može upotrijebiti, da napadne suvozemni put sa Jadrana za Solun, ili da sebi zaobilazeći bok saveznika prokriči put za Grčku. Ona će, kad nastupi proljeće i kad se saveznici riješe da napadnu Solun, dati Austro-Ugarskoj skoro neprobojni bedem na krilu njene polazne linije. Time će se vrijednost Soluna kao osnovica za napad znatno smanjiti. Ali je moralni značaj predaje uznemirljiviji nego li što je vojnički. Mi jako žalimo, što su Crnogorci morali zbog uništenja da pribjenu svakako jednom unižavajućem miru.

Mi nismo malo postignjeni, što nismo bili u stanju, da stvarnije izvedemo naše lijepo načelo o svetinji prava malih naroda. Kod Belgije smo se mogli izgovarati nepripravnošću. Kod upada u Srbiju nismo imali sličnog izvinjavanja. Što se Srbije tiče učinili smo ipak nešto što daje nadu za budućnost, što se Crne Gore tiče mi nismo, bolje reći Italija, ništa učinili niti smo mogli dati kakve stvarne nade.

Najnovije brzojavne vijesti.

Vazdušni napad protivu engleske obale.

K. B. London, 24. januara.

Dopisni ured saopštava: Koristeći se jasnom mjesečinom doletio je noćas jedan neprijateljski aeroplan na našu istočnu obalu, bacio je jedno za drugim deset bombi, poslije čega se preko mora vratio. Nije bilo ni vojničke ni pomorske, nego samo neke privatne štete. Jedna zapaljiva bomba izazvala je požar, koji je brzo ugušen. Dva su gradjanina poginula, dva čovjeka, dvije žene i troje djece su lako ranjeni.

Napad na englesku obalu.

K. B. Berlin, 24. januara.

Zvanično. Noću od 22. na 23. januara bacali su njemački hidroplani bombe na kolodvor, kasarne i palube na brodovlju u Dovru.

Centralna ustanova za kupovinu i prodaju u Srbiji.

Velika zasnovana privrjedna akcija carsko i kraljevskog vojnog generalnog gouvornementa.

Kako saznajemo, postoji namjera carskog i kraljevskog generalnog gouvornementa, da osnuje jednu centralnu ustanovu, koja će nabavljati sve artikule potrebne za Srbiju, i posredovati u prodaji sviju artikala.

Mi pozdravljamo sa velikim zadovoljstvom osnivanje ove vrlo važne institucije, čije osnivanje najbolje pokazuje, da je carski i kraljevski gouvornement voljan od svoje strane sve da učini, da se velike štete, koje je pretrpio trgovački i privrjedni život zbog rata, u koliko je moguće odmah poprave, i da se postepeno opet povrtati u normalni kolosek trgovina i privrjedno razviće.

Sasvim je razumljivo, da za sada još ne može biti riječi o zavogjenju normalnog saobraćaja u većoj mjeri, jer se još nalazimo u ratu, a mjere, koje iziskuju vojno kretanje dolaze prije sviju. Ipak u mjerama, koje se preduzimaju, a koje znače početak preokreta za poboljšanje opšteg stanja, treba viditi velikodušnu naklonost vojnih vlasti, koje i pored svojih mnogobrojnih važnih zadataka stižu, da se brinu i za opšte dobro pučanstva.

Ustanova centrale je samo jedan provizorij, koji će trajati za vrijeme rata, dok opet ne budu otvorena vrata slobodnoj trgovini, i posredovati će izmegju proizvođača i potrošača. Solidnom trgovcu pružiti će se prilika, da sve potrebne mu artikule najbolje može nabavljati, ali u isti mah, za opšte dobro potrošača, spriječiti će se vješačko podizanje cijena, jer će nova centralna ustanova vršiti u isti mah i kontrolu nad trgovcima.

Nadati se je, da će i trgovački i industrijski krugovi u Austro-Ugarskoj učiniti i sa svoje strane što je potrebno, da se ovaj rad vojnog generalnog gouvornementa pomogne, i da se raniji razgranati trgovački odnosi sa Srbijom opet povrate. Prije nesavjesne agitacije razvijene u Srbiji protiv Austro-Ugarske, bila je Austro-

prodire prema Rijeci bile su središte kolone, koja je napredovala u prostoru izmegju Nikšića i Skadra; lijevo se je krilo razvilo iz Grahova, dok je desno pošlo operisalo prislonjeno na more. Desno je krilo dijelom uz obalu nastupalo prema Baru, dijelom prešlo gorske visovi i ugrozilo željeznicu Bar—Virpazar. Onim časom, kada su naše čete zauzećem Virpazara i Rijeke zakrčile put u Ulcinj, a naši odjeli prodrli do podgoričkog drumu, bio je nemoguć odstup onih još crnogorskih četa, koje su još stajale u borbi sjeverno od Rijeke.

Veliki obruč, koji su austro-ugarske čete sabile oko Crne Gore, bio je još samo na pruzi Podgorica—Andrijević odnoso na Plav otvoren. Još samo malo vremena i ovaj bi bio put zatvoren, a snjime i cijela crnogorska vojska. Ljudima, koji su stvorili ovu osnovu pripada svako priznanje.

Vijest o kapitulaciji Crnogoraca, primile su čete na našoj fronti s neopisanim oduševljenjem. Na Rijeci i u Virpazaru, gdje su se crnogorske čete prve predale, vijali su se pokraj bijelih narbrzo i carski barjaci. I virpazarska je stanica, gdje je nagjeno mnogo talijanskog prometnog materijala, zaodjenuta u svećano ruho.

Razoružanje i potpuna okupacija Crne Gore biti će provedena za koje 14 dana. Arterija je već većim dijelom u rukama anstro-ugarske vojske. Crnogorci imadu najvećim dijelom ruske puške, onda austrijske Werndl puške i puške, koje su oteli u turskom ratu.

Ugarska i inače najomiljeniji liferant u Srbiji. Ne treba dakle sumnjati nekadanji dobri trgovački odnosi izmegju obiju zemalja, opet će se povratiti i korist obiju zemalja.

Godišnji prihod i dividenda austro-ugarske banke.

Generalni je savjet austro-ugarske banke utvrdio ovih dana količinu odbitka na iznos u godini 1915. Pošto je u julu prošle godine učinjen odbitak od 28 kruna, iznosi dalje plaćanje 95 kruna po akciji. Cjelokupna dividenda za godinu 1915. iznosi 123 kruna ili 8.786 postotaka prema 108 kruna ili 7.71 postotaka u prošloj godini. U tome je austro-ugarska banka izdala slijedeće saopštenje:

U posljednoj je sjednici generalnog savjeta riješeno, da se iz čistog dobitka u godini 1915. od dividende, koja ovoj godini pripada izvrši dalji odbitak od 95 kruna. S toga je odbitak, pošto je već u julu uobičajeni odbitak od 28 kruna učinjen, utvrđen od dioničarske glavnice za 123 kruna ili 8.786 postotaka. Dio, koji obim državnim upravama iz čistog prinosa pripada, a tako isto unosi za rezervni i mirovinski fond, usplatit će se, odnosno obračunati će se tek pošto glavna skupština odobri završni bilans.

Za drugi tečaj 1915. godine, a prema pomenu-toj odluci, izvršiti će se isplata odbitka dividende sa 95 kruna po svakoj akciji 3. februara 1916., onako isto kao i u prošloj godini podnošenjem desnog, manjeg dijela 73 dividendnog kupona, kad treba odcijepiti, dokle lijevi veći dio istog kupona treba pričuvati uz kuponski list za moguću naknadnu isplatu po dividendi za 1915. godinu. Desne odsječke kupona treba po jednom spisku podnijeti. U spisku moraju kuponski brojevi biti aritmetičkim redom porregjani, mora biti čitko označen potpis i adresa podnosioca. Potrebni obrasci tih spiskova mogu se dobiti kod glavnih zavoda i filijala austro-ugarske banke.

Iz čistog prihoda od 42·15 milijona, koji je banka postigla, dolazi na dioničare 18·45 milijona kruna, na obe državne uprave ima se izdati 19·65 milijona kruna, rezervnom fondu 3·375 milijona kruna, mirovinskom fondu 0·675 milijona kruna. U prošloj godini pripalo je dioničarima 16·2 milijona kruna, obim državnim upravama 12·875 milijona kruna. Tada je upućeno rezervnom fondu 2·351 milijon i mirovinskom fondu 0·47 milijona kruna. U kome će se odnosu udio izmegju Austrije i Ugarske podijeliti, ne može se utvrditi dokle svi obračuni ne budu gotovi. U prošloj je godini pripalo Austriji 54·62, Ugarskoj 45·38 postotaka. Za ratni je prinosni porez Austro-Ugarska banka učinila odgovarajuće pripreme inače bi prihod dozvolio i veću dividendu. Skorih dana otvoriti će se filijala u Ljublinu, ona će djelovati kao ekspozitura filijale u Krakovu.

Nar. privrjeda.

Financijski položaj Beča za vrijeme rata.

Načelnik grada Beča izdaje objavu, koja je obzirom na stanje u gradu Beču za vrijeme rata, posvećena neutralnom inostranstvu: U Beču se prilike u zadnja dva mjeseca nijesu znatno promijenile. Uplate se na treći ratni zajam uplaćuju iz tekućeg kapitala, bez da se bira u prištednji. U opće prištednje kod svih zavoda rastu. Isto su i uplate poreza bile u zadnje vrijeme zadovoljavajuće. Zdravstveno je stanje opće povoljno.

Podupiranje prometa stranaca Berlin—Beč—Carigrad.

U zadnjoj je sjednici gradskog vijeća izvjestio podnačelnik Hierhammer o osnivanju središnjeg odbora, koju je misao potakao zemaljski savez za unapregjenje prometa stranaca na liniji Berlin—Beč—Budimpešta—Carigrad u koji će odbor ući sve zemlje, kojih se to tiče. Pdnačelnik je Hierhammer izjavio, da će bečka gradska uprava ovo poduzeće podupirati, pa će sa svoje strane zamoliti ministra predsjednika i sve ostale ministre, da i oni sve urade, da ova osnova bude i praktično provedena.

Požar jedne magjarske fabrike šećera.

U četvrtak buknuo je požar u tvornici šećera u Nagysurany-u (Ugarska), koji je u kratkom vremenu uništio cijelu parafineriju, u kojoj je bilo šećera u vrijednosti od pola milijona kruna. Cjelokupna šteta iznosi tri milijona kruna. Požar druge od najvećih šećernih tvor-

nica u Ugarskoj znači znatno ograničenje proizvodnje prečišćenog šećera u Ugarskoj i imati će za posljedicu povećanu potrošnju kristalnog šećera.

Novi ruski zajam u Americi.

„Daily Telegraph“ javlja iz New-Yorka: Jedan američki sindikat, kome na čelu stoji Garanty Trust i Comp. iz New-Yorka, vodi pregovore sa najjačim kapitalističkim ruskim bankama o jednom zajmu od 100 milijona dolara, koji će se američkom svijetu ponuditi u vidu akceptata sa visokom interesnom stopom. Taj bi se zajam imao da konsoliduje sa drugim zajmovima ravne količine, o kojima National City banka već od dužeg vremena vodi pregovore, tako, da bi iste američke banke u obema emisijama bile zainteresovane. Odluka još nije donijeta.

Disažija engleskih vrijednosti.

Dokle je engleskoj vladi pošlo za rukom, da neprekidnim odašiljanjem zlata i američkih efekata u New-York zadrži dalje padanje kurza šterlinga u Americi, koji još neprestano pokazuje disažiju od 2—3 procenta, nije taj isti uspjeh mogla postići u Holandiji. I pored znatnog odašiljanja zlata iz Londona u Amsterdam, kurs šterlinga održava se u Holandiji u notiranju od 10.50 do 10.00 (paritet 12.10) na površini jedne 12 do 13 procentne disažije. Ovo nepovoljno stanje kursa dovodi se u vezu sa jakim kupovinom šećera engleske vlade u Holandiji, kojoj neodgovara ni ukoliko izvoz engleske robe u Holandiju. „Times“ prekora vladu, što i dalje produžuje, da po visokoj cijeni nabavlja šećer, a na kurs zaboravlja, mjesto da je preporučila stanovništvu, da bude štedljivije u potrošnji šećera i da obrati pažnju na finansijsko dještvo uvoza. Bez odgovarajućeg ograničenja uvoza i potrošnje nije moguće postići poboljšanje engleskog kursa.

Razne vijesti.

Hrvatski džepni koledar austrijskog pomorskog društva.

U korist je ratne pripomoći austrijskog pomorskog društva izdan hrvatski džepni koledar, elegantno uvezan u korice, bojadisan i sa zlatorezom. Može se nositi u džepu prsluka te ga i gospoje mogu lahko spraviti u torbicu. Praktičan i neophodno potrebit. Osobito prikladan kao dar. Koledar sadržaje 60 ratnih i trgovinskih zastava u bojama najvažnijih država i druge zanimive stvari. Cijena 1 kruna 20 filira. Iznos može se slati u biljegama ili u gotovom novcu te poštanskom doznačnicom, ili austrijskom položnicom poštanske štedione br. 149.927. Dobiva se u svim knjižarama i papirnicama ili neposredno kod odpravništva koledara c. i kr. ratnog pripomoćnog ureda, Beč, IX., Berggasse 16.

Jedno zanimljivo predavanje.

Pred mnogobrojnom je publikom, sastavljenom iz Austrijanaca, Njemaca i Turaka naročito časnika održao je u Carigradu prošlog ponedjeljnika u večer nadporučnik grof Kolowrat u dvorani Teutonia vrlo zanimljivo predavanje praćeno prikazivanjem slika. Predavanje se odnosilo na ratovanje Austro-Ugarske. Naročito su bile zanimljive slike o vježbanju austro-ugarskih hidroplana i prizora s podvodnim brodovima, dalje, o borbama na Soči u Galiciji i istočnoj Pruskoj, a tako isto o napretku Austro-Ugarske na polju kirurgije.

Posrednički ured za službu.

Pri odboru opštine grada Beograda, u Mackenzijevoj ulici broj 40, ustanovljen je posrednički ured za one, koji traže službu. Sef je ovog ureda g. Pavle Popović, opštinski odbornik, i njemu treba, da se obrate svi, koji traže službu i svi, kojima je potrebna posluga.

Česi.

(Kraj)

Borba, koju svaka austrijska vlada mora da vodi protiv češke navale, pokazala je politiku, koja ne služi uvijek dobru zemlje, ali služi dobru Češke. Razvila se stranačka politika, koja je vladu uvijek primoravala, ako je htjela, da postigne neke više ciljeve, da čini koncesije vladajućim strankama, a na prvom mjestu Česima; vogjena je čisto trgovačka politika, po principu do ut des. Česi su se u ovome pokazali kao najbolji političari-trgovci, jer su oni bili mnogo bezobzirniji nego druge narodne stranke, naročito u pogledu prema Poljacima i Nijemcima, kojima je uvijek interes domovine bio viši i značajniji od stranačkih interesa. Ali Česi su umjeli tako čvrsto da vežu sitne stranačke i krupne državne interese, da je svaka vlada bila primorana, da se upušta sa njima u politiku niske trgovine. Dok su Nijemci za sve državne potrebe glasali ne tražići zato nikakve lične koristi za sebe, Česi su se za svako glasanje skupo naplaćivali.

Tako su oni uspjeli, da čine skok za skokom ne samo na političkom polju, nego i u pogledu upravljanja cijelom državom. Usporedna je upotreba češkog i njemačkog jezika zavedena u zajedničku državnu upravu kroz zakulisna vrata. Kako je pak Austro-Ugarska po cijelom svom političkom i historijskom razviću jedna čisto činovnička država, sasvim je razumljivo, što je Česima prije svega stalo, da zauzmu te činovničke položaje, koje su ranije zauzimali samo Nijemci. Starali su se uvijek da njihovoj upravi budu povjerena ministarstva, čija je uprava razgranata, tako da je pod njihovom vlašću mnogo činovništvo: kao što su ministarstvo željeznica, ministarstvo rada i ministarstvo finansija. I jedna godina rada češkoga ministra bila je za Čehe od veće koristi nego deset godina parlamentarnog rada. U željeznici se uvukoše Česi na prva mjesta, i zauzeli su ne samo najviša direktorska mjesta,

nego i najniže radničke položaje. To je išlo tako daleko, da su na mnogim željeznicama u Češkoj, ne samo privatnim, nego i onima, koje su bile pod državnom upravom ili kontrolom, prodavali željezničke karte štampane samo na češkom jeziku, a da je činovništvo i posluga znala samo češki, i ni jednu riječ njemačku. Tako stoji stvar sa „podjarmljivanjem“ Čeha u pogledu upravljanja državom. Ni u koliko ne stoji drukčije u pogledu kulturnom i trgovačkom. Česi se nisu ograničili samo na to, da austrijske Nijemce potiskuju iz jednog odbranbenog položaja u drugi, nego su oni činili i trgovačka i industrijska osvojenja, i u tome su takogjer imali velika uspjeha. Oni su i na bankovnom i hipotekarnom polju umjeli uvijek da izvuku koristi, jer su bogati češki plemići za te cijelji davali rado svoj novac, koji im je i u političkom i u trgovačkom pogledu donosio dobar interes.

Naročito pada to u oči kada se posmatra češki bankovni život. Živnostenska banka, najveći novčani zavod sa češkim kapitalom i koji se vodi u češkom duhu, danas već uživa međunarodni glas i ona je svoj rad i akciju razvila daleko izvan granica monarhije. Ako hoćemo pravo da sudimo, moramo reći, da se i u trgovačkom pogledu Česi mnogo lakše i brše podižu nego Nijemci. Oni su zauzeli ne samo vodeći položaj u Češkoj i u Moravskoj, nego su prodrli i na čisto njemačko zemljište. Mnoge češke banke i osiguravajuća društva imaju danas svoje filijale u Beču, i sve te filijale vrlo dobro rade i napreduju.

Naročito Beč! Česi su u Austriji tako „podjarmljeni“, da se oni u ovoj čisto njemačkoj varoši sve više šire. Jedna mala statistika biti će dovoljna, da pokaže koliko su Česi „podjarmljeni“ u Beču. Na trgovačkom i privrednom polju zauzimaju Česi u Beču:

- Slovensko pučko privredno društvo.
- 9 kreditnih udruga (po Schultze-Delitzsch).
- 3 potrošačke udruge.
- 4 preduzimačkih udruga.

I mala privredna udruga.

I tiskovno i nakladno društvo.

Česke zanatlije nije potrebno ni navoditi, jer oni su zastupljeni na svima poljima u Beču.

I na kulturnom polju Česi su pobjedonosno prodrli na čisto njemačko zemljište u Beč. Da bi zaštitili česku djecu od njemačkih škola, osnovali su oni udrugu „Kommensky“, koja izdržava škole, kojima je od vlade priznato pravo javnosti. Nije zamjeriti opštini grada Beča, što se ona usprotivila ovim školama, koje su u stvari samo leglo za nacionalnu agitaciju. Ali za „podjarmljivanje“ Čeha naročito je karakteristično to, da opštini grada Beča nije pošlo za rukom, da zatvori te češke škole udruge „Kommensky“. U Beču izdržava sada ovo društvo jednu školu, 2 zabavišta i 6 škola za izučavanje češkog jezika.

A i inače u kulturnom pogledu ne čini se nikakva smetnja Česima. Oni mogu da osnivaju koliko hoće društva dijelom kulturna, dijelom privredna, ali uvijek nacionalnog karaktera, i oni se ovim pravom koriste u najširim granicama.

Treba naročito zapamtiti, da sve ove udruge imaju svoja sjedišta u Beču, ili kao slučaj sa sokolskim udruženjima u većim mjestima u Donjoj Austriji. Treba zapamtiti, u Beču, u toj njemačkoj varoši, i u Donjoj Austriji, u toj njemačkoj zemlji! Ovi brojevi govore tako jasno i tako nepobitno, da su lažne sve izmišljotine čeških veleizdajnika, u kojima se govori o podjarmljivanju češkog naroda u Austro-Ugarskoj. Od sviju narodnosti koje žive u monarhiji, Česi imaju ponajviše da blagodare Austro-Ugarskoj. Ni pod čijom upravom ne bi se oni mogli tako razvijati, kao pod blagim žezlom Habsburgovaca.

**Idući broj izlazi u četvrtak
27. januara.**

Podlistak.

Kako je pobijegjena Crna Gora.

Poznaj ratni dopisnik Eugen Lehnhoff pripovjeda u „Berl. Zeit. am Mittag“ vrlo lijepo bojeve vojske generala Kovesa-a protiv Crne Gore, koja je bila u ovaj odsudan čas posve prepuštena sama sebi, kukavno izdana od svojih saveznika, u prvom redu podle Italije. Prenašamo ovaj dopis, koji jednako ističe nadmoćno strategijsko vodstvo, kao i besprimjerno junaštvo austro-ugarskih četa.

Poslije pada Lovćena, nije preostalo Crnoj Gori drugo, ili položiti oružje, ili da je stigne ista sudbina, kao i Srbiju. Već i prije pada ovog bedema, položaj je Crne Gore bio izvanredno težak, dok je napredovanjem prema Cetinju postao upravo očajan. Od onog časa, kada je austro-ugarska vojska generala Kovesa-a u decembru prošle godine započela ofenzivom na liniji Metaljka—Plevlje—Jabuka—Suhidol—Peć, pa time pokazala, da se ne plaši u sred zime, dakle pod najtežim uvjetima stupiti u borbu, sudbina je Crne Gore bila zapečaćena. Uslijed velikog kruga od Jadranskog mora na zapadu sve do arbanaske granice na istoku, što ga je zauzela napadna vojska, morali su Crnogorci svoje čete podijeliti, što je znatno smanjilo njihovu otpornu snagu. Dođuše su Crnogorci dobili pomoć, one srpske čete, koje su k njima prebjegle, ali se je doskora pokazalo, da ove srpske čete znače više za Crnu Goru pogibao, nego pomoć. To se

već vidi otuda, što su Crnogorci sve radili, da bjegajuću srpsku vojsku odbiju od svoje zemlje i puste u Arbaniju. Jer oni ostaci srpskih pukova, koji su se preko Nove Varoši, Sjenice i Novog Pazara ugruvali u Crnu Goru, bili su prosto demoralizovani čoporiznjurenih, do smrti izmučenih, iz njihove domovine protjeranih ljudi, koji nijesu bili sposobni za boj, nego tražili samo odmora i hrane, mnogo hrane! Već sam pogled na ove čete morao je uništiti borbenu sposobnost Crnogoraca, pa kad se je ovamo još uračunalo, da ove ljude treba opskrbiti, što će ostati Crnogorcima? Bez obzira na loše komunikacije, od časa, kada je potučena Srbija, bilo je nemoguće hranom opskrbljivati Crnu Goru. Dovoz je bio moguć jedino morem, ali austro-ugarski su brodovi i podmornice razvile na crnogorsko-arbanskoj obali takvu djelatnost, da, pošto je nekoliko talijanskih brodova uništeno, morski je put bio tako rekuć odsječen. Talijanska flota, ova „gospodarica Jadrana“ nije mogla osigurati dovoz hrane u Crnu Goru. U ministarskom vijeću, koje se je održalo mjeseca decembra na Cetinju, čule su se teške tužbe i prigovori protiv Italije i saveznika, pa je na to zvanično objavljeno, da je uslijed djelatnosti carsko i kraljevske ratne mornarice, teško ugrožena opskrba zemlje.

Već onda su se čuli glasovi za mir, koji su postali od časa, kada je valjalo hraniti i srpske bjegunce, sve jasniji. U vrijeme, kada su au-

stro-ugarske vojske prodirale preko Čelebića, Prijepolja i Bjelopolja prema Tari, od istoka preko Berane i zapadno preko Peći, bilo je vrlo zlih sukoba i prepiraka između srpskih i crnogorskih prvaka. Srbi, koji su prebjegli u Crnu Goru i tamo bili spojeni sa crnogorskom vojskom, predavali su se rpimice. Crnogorac je bio rijetko kada koji zarobljen, dok su austro-ugarske čete u samim bojevima oko Plevlja zarobili 15.000 Srba. Moguće je zastoj austro-ugarskih četa na Tari i položajima oko Berana, koji je imao samo za zadaću, da vješto prikrije nastupanje novih napadnih kolona u prostoru Grahovo—Orahovac—Lovćen—Budva—Špica, pobudio obzirom na poteškoće terena nove nade u Crnogorcima i otuda proizlaze one vijesti o njihovim pobjedama, ali je reakcija tim žešće nastupila. I ako se željezni obruč nije stezao — hrane nije bilo. Crna Gora se ozbiljno pritužuje kod svojih saveznika, jer se je još uvijek nije nadala, da će doći do juriša na Lovćen, ponajmanje zimi. Kada su ipak austro-ugarske čete izvršile ovo velebno djelo, nije Crnogorcima preostalo drugo, nego pomišljati na kapitulaciju. Oni nijesu ni čekali na daljnje rezultate napredovanja, nego su odmah odposlali parlamentare.

Kakav je bio očajan položaj Crnogoraca sa strategijskog pogleda u času obustave neprijateljstva, vidi se otuda: ofenzivi preko Lovćena slijedile su u zajednici nastupanja protiv Cetinje i jake navale sjeverno i južno. Čete, koje su

Uzdrman položaj talijanskog kabineta.

Köln, 24. januara.

„Köln. Volkszeitung“ saopštava: Izvještač „Neue Züricher Nachrichten“ uvjerava, da je od mjerodavnog poslanika talijanske komore doznao, da kabinet Salanra—Sonino namjerava da odstupi. S time se objašnjava inače zagonetan povratak kraljev sa fronta u prijestoljnicu. Kao budući ministar-predsjednik označava se Luzzati.

Kao uzrok ostavke navodi se ovo: nesuglasice u kabinetu, neuspjeh u ratnom zajmu, zavada sa Engleskom, nezadovoljstvo naroda, — što se osjeća i dopire i u najviše političke krugove. Dalji su uzroci: osvojenje Lovčena, kapitulacija Crne Gore, i opasnost austrijske ofenzive na talijanskom frontu.]

Petar Karp u Beču.

K. B. Beč, 24. januara.

Bivši rumunjski ministar-predsjednik Petar Karp prispjeo je u Beč.

* * *

Kao što je poznato, Petar Karp je istaknuti pristalica naslona Rumunjske na centralne vlasti i u toku poslednjeg zasjedavanja komore zauzimao se za akciju Rumunjske protiv Rusije.

Ponovno ustanovljenje njemačko-zemaljskog saborskog savjeza u Českoj.

K. B. Beč, 24. januara.

U jučerašnjoj održanoj sjednici predjašnjih njemačkih poslanika zemaljskog sabora Česke i njemačkih poslanika carevinskog vijeća iz Česke jednoglasno je riješeno, da se ponovo ustanovi zemaljsko-saborski savez i da se izabere jedan odbor za rad.

Potopljen engleski brod.

K. B. Bondon, 24. januara.

Jedan njemački podvodni brod torpedovao je prije podne jedan engleski teretni brod, koji je po tome nasjeo. Posada je spašena.

„Tamna tačka“.

Tako označava Hervé u svome listu „La Vistore“ na 7. januara popuštanje morala u francuskoj vojsci. On je uznemiren zbog množine vojnika, koji se žale na rgjavu postupanje. On baca krivicu na mnoge mlade časnike, koji nemaju iskustva. Teške su pogrješke borbe u Champagni djelovale demoralizujuće. Nije bilo dovoljne artiljerijske pripreme zbog artiljerijskog osmatranja u pojedinim rovovima! I danas ima divisijs, koje iz toga nisu povukle nikakvu pouku i kod kojih nije bilo zajedničkog rada oružja. Za tim se obrće protivu francuskog generalnog stožera, koji ne može da razlikuje teoriju i praksu. Generalštabni časnici nalazili su se u pozadini, mjesto da budu u prjednjim položajima, pa tu da motre, kako se zapovjesti izvršuju.

Kao posljednji uzrok demoralizacije pisac označava nepotrebne gubitke, kojih je bilo zbog malih mjestnih napada. Bila bi velika glupost, da se zbog jednog malog rova žrtvuje stotine ljudi. Samo velika, dobro spremljena ofenziva vodi cilju.

Dnevne vijesti.**Prodaja soli.**

Velika oskudica u soli u unutrašnjosti zemlje pobudila je već od dužeg vremena vojnu guberniju, da u raznim gradovima otvore prodavnice soli. Sad je se pobrinulo, da se dovoz soli u sve djelove zemlje na dalje što pravilnije vrši. Prodaju soli, vršiti će glavna agentura magjarskog monopola soli, a to je Ugarska Trgovačka Banka d. d. i ona će za sad prvo u Šapcu i Valjevu otvoriti velika stovarišta. Prodajna cijena na sitno utvrgjena je u cijeloj zemlji podjednako, i to za kamenu sol 44 filira za mljevenu i kuhinjsku sol 46 filira, za astalsku sol 47 filira od kilograma. Samo u suviše udaljenim predjelima može sa odobrenjem kotarske oblasti povećati prodajna cijena sa 5,0/0. S druge strane novčane prilike sobom donose, da se sol prodavcima može do daljeg vremena davati samo za zlato, kao što je to u poslednje vrijeme činila i srpska vlada. Ova mjera

davanja soli za zlato stupiti će u važnost u najskorije vrijeme t. j. za prvi idući dovoz. Zlato će se, razumije se, računati po mijenjačnom kursu austro-ugarske banke.

Pobrinulo se već i za redovnu prodaju ostalih monopolskih predmeta naročito duvana, žigica, papira za cigarete i petroleja. Ova će prodaja uskoro stupiti u život.

Nabavka drva za Beograd.

Nabavka drva za grad Beograd nadaje veliku brigu kompetentnim vlastima. Već je mnogo učinjeno u tom pogledu i u najkraćem vremenu učiniti će se još mnogo više. Iz gragjanskih krugova primano sljedeći poticaj: Već prije ulaska je austro-ugarskih četa namjeravano, da se Beograd snabde drvima sa Avale i Šume Rakovice, i is tog razloga leži tamo mnogo oborena drva, koja bi se mogla isjeći i dovući u Beograd i time bi se pomoglo velikoj oskudici u drvima.

Mevlud.

Pošto je nastao mjesec u kome je rođen Muhamed (a. s.), to je u ovdašnjoj džamiji, prošlog petka poslije Božije službe, pričeni Mevlud za duše izginulih savezničkih muslimanskih vojnika.

Tom prilikom je, iz blagodarenja Svemoćnom Bogu na dosadašnjim pobjedama, činjena naročita dova za konačnu pobjedu saveznika. Službu je vršio ovdašnji imam Mehmed Remzi ef. Delić uz pomoć jednog vojnika iz Bosne. Džamija je bila puna gragjana i vojnika muslimana.

Zvanični džamijski mevlud biti će, dok se džamija sa svim popravi u uredi.

Srpske izbjeglice u Švicarskoj.

Iz Lugana javljaju, da je tamo prispio veliki broj srpskih izbjeglica iz većih društvenih krugova, većinom profesori i advokati, i jedan vladika. Na sva pitanja o njihovim doživljajima ne oegovaraju rado.

Povratak u Beograd.

Vrlo veliki broj uglednih porodica vratio se posljednjih dana u Beograd. Od uglednih ličnosti vratili su se Bora Bopović, profesor i narodni poslanik, Josif Kovačević, direktor realke, Dr. Gasić i Dr. Jovan Danić, ljekari, Milivoj Ninković, zastupnik upravnika uprave fondova i Dušan Milijević, šef u istoj upravi.

Pomaganje sirotinje u Beogradu.

Rat, koji već traje 18 mjeseci, doveo je još u samom početku do zastoja privredni život u Beogradu. S toga nije čudno, što je broj sirotinje u Beogradu vrlo veliki. Da bi se pomoglo velikoj bijedi, izdaje odbor opštine grada Beograda pomoć najbjeđenijima. Za sada prima 7000 beogradskih stanovnika dnevno pomoć u određenoj količini brašna i krompira, a nekima se daje i novčana pomoć. U prvom redu dobijaju pomoć oni, koji su nesposobni za rad i oni, koji su preopterećeni sitnom djecom, te ih djeca sprečavaju, da se late posla.

Srpska samostalna monopolska uprava.

Svi činovnici srpske samostalne monopolske uprave, koji su se sa arhivom i knjigovodstvom uprave do sad nalazili u Kraljevu, vratili su se u Beograd. Megju činovnicima nalaze se ovi viši činovnici monopola: Aca Bogatinčević, Voja Pantić, Miloš Cvetković, Manojlo Milanović, N. Vuković i D-r Dučić. Arhiva i knjigovodstvo monopolske uprave prenijeti će se u toku ovih dana u Beograd i ostati će do dalje naredbe pod nadzorom nadležne vlasti.

Anketa o zaštiti austrijskih povjerilaca u Srbiji.

Ovih je dana u bečkoj trgovačkoj komori održana anketa o zaštiti austrijskih povjerilaca u Srbiji. Toj anketi prisustvovali su zastupnik ministarstva trgovine, trgovinskog muzeja, organizacije željezne i tekstilne industrije, saveza austrijskih industrijalaca, izvoznih društava i kreditnog udruženja. Izjavljeno je u opšte mišljenje, da bi bilo vrlo umjesno, da se radi obavještenja pošlju u Srbiju zastupnici trgovinskog muzeja, ali da se ne navaljuje sa naplatom, jer to ne preporučuju interesi povraćanja redovnih privrednih prilika u Srbiji. Vlada i generalna

gubernija nisu se do sada koristile pravom, koja imaju na osnovu zakonodavstva u okupiranim zemljama, na polju plaćanja. Uslijed toga ima i dalje zakonsku silu srpski moratorij od 29 jula 1914. god., kojim se naredjuje, da obaveze plaćanja povjeriocima ponovo odpočinju 60 dana poslije demobilizacije. Jedan dio učasnika u anketi izjasnio se, da se moratorij ne samo i dalje održi, nego da se zabrana plaćanja još i pooštri.

Dezinfekciono odjelenje.

Carsko i kraljevsko kotarsko zapovjedništvo za grad Beograd instalisalo je ovdje dezinfekciono odjelenje. Ovom odjelenju stavljeno je pored ostalog i u dužnost, da dezinfikuje i one privatne stanove i dućane u kojima su ranije bili smješteni vojnički konji i goveda, a sada su ti stanovi evakuisani. Svi sopstvenici stanova, koji žele da im se izvrši dezinfekcija stana, treba da se jave po mogućnosti prije podne od 9 do 12 sati u uredu dezinfekcionog odjelenja u Resavskoj ulici broj 38. Dezinfekcija će biti izvršena besplatno.

Uhvaćeni veliki zločinci.

Našem je redarstvu — oružničkom stražmeštrh Nikoli Lekiću i vodniku Franji Brūskom uspelo ovis dana uloviti tri velika lopova. To su: Lasca Lajoi iz Zablja u Ugarskoj, Lazar Marić iz Obrenovca i Radisav Ljubisavljević iz Beograda.

Ova trojica su na štetu više seljaka iz Malog Mokrog Luga i Mirijeve u vremenu od 1. do 15. januara t. g. iz zatvorenih štala ukrali 3 krave, 1 vola, 3 koze, 1 tele i jednu veliku krmaču u vrijednosti preko 2000 kruna. Ukragjenu marvu dotjerali su u Beograd, te ju klali ili kod Laczia, a meso pučanstvu prodavali, dok im redarstvo nije unišilo u trag i uapsilo ih. Sva tri okrivljena priznaju sve kragje, pa su predani sudu, gdje će za svoje čine primiti zasluženu kaznu. Laczij je opasan zlikovac, koji je već radi kragja odsjedio u beogradskoj tvrgjavi 5 godina robije.

Književni natječaj „Matice Hrvatske“.

Uprava „Matice Hrvatske“ u Zagrebu produžuje objavljene književne natječaje, do 31 marta o. g., i to:

1. Natječaj za nagradu od 2000 K iz zaklade Iv. N. Draškovića za god. 1915. za najbolji pučki spis.
2. Natječaj za nepodijeljenu nagradu od 900 K za god. 1914. iz zaklade Dušana pl. Kotura za izvornu pripovijest, novelu ili roman u opsegu od bar 10 štampanih tabaka ili za dramu bez obzira na opseg.
3. Natječaj za nagradu od 900 K iz zaklade Adolfa Vebera Tkalčevića za godinu 1915. „za najbolje narodu korisno djelo“ (1915.).
4. Natječaj za nepodijeljeni dio nagrade za god. 1914. u iznosu od K 333.33 iz zaklade Antuna Kögla za najbolje djelo liječničke struke, ili ako toga ne bi bilo, za najbolje književno djelo bez razlike vrste (1914).
5. Natječaj za nagradu od 300 K iz zaklade Ivana Zovke (1903).
6. Natječaj za nagradu od 500 K iz zaklade Stjepana pl. Miletića „za najbolje izvorno djelo kazališne struke“ (1911).
7. Natječaj za nagradu iz zaklade imovine „M. H.“ pod imenom Julija Bubanova za izdanje izvornog ili prevedenog djela, koje se bavi hrvatskim ili uopće slavenskim životom. Nagrada iznosi 50,0/0 „M. H.“ za djela.

Za nagrade pod 1., 2. i 7- mogu se natjecati samo rukopisi; za ostale nagrade mogu se natjecati i štampana djela, ako su izdana za vrijeme što natječaj traje. Vrijeme početka natječaja označeno je u nagradama na kraju za svaki taj natječaj.

Arnauti napuštaju Esad-pašu.

Esad-paša se, kako javljaju, nalazi u Draču ostavljen od svojih dojakošnjih pristalica. Njegove čete još su sa svim neznatne. Arbanasi u sjevernoj Arbaniji očekuju austro-ugarske čete, da im se pridruže. U stan bugarskih kolona u Debru u Elbasanu dolaze Arbanasi moliti kukurus i municiju.

Za ranjene vojnike.

Povodom slave u restauraciji kod „Ujedinjenja“ priredio je službujući narednik Franjo Car, iz automobilskog odjelenja carske i kraljevske vojske, skupljanje priloga u korist ranjenih austro-ugarskih vojnika u jednoj ovdašnjoj bolnici. Prilozi su skupljeni od prisutnih podčasnika, vojnika i civilnih lica, i skupljeno je 60 kruna, koja je svote data za odregjeni cilj.

Mali oglasnik.**Radionica**

knjigovezačko - kartonaških izradjevina i zavod za rastiranje

Save Milanovića

Brankova ulica 20. prima sve poslove na izradu.

Traži se kuvarica, Djevojčica,

ozbiljna od 15—16 god. koja prilično vlada njemačkim jezikom, za posluživanje u jednoj većoj poslastičarnici. Stan hrana i plata prema sposobnosti. Za adresu obratiti se uredništvu ovog lista, pod „valjana 100“.

Više se lijepih,

stanova izdaju sa i bez namještaja. Beogradska ulica 31.

Kuvarica,

ili djevojka za sve traži se u jednoj oficirskoj porodici koja kuva njemački ili austrijski. Čubrina ul. br. 8. 9 c.

Na prodaju,

velika količina raznih srpskih i stranih poštanskih maraka. Za cijenu i pregled obratiti se Kursulina ulica 26 svakog dana od 2—5 časova po podne. 11 c.

Inteligentna djevojka,

iz bolje kuće, vešta u svima kućevnim poslovima a naročito u srpskoj i češkoj kuhinji, koja je izučila i sve veštačke ručne radove, govori, srpski, češki i po malo njemački, traži namještenje bilo kod djece, bilo kao pomoćnica gospodji ili da vodi kuću u porodici. Ponude slati ovom listu pod šifrom „1913“. 8 c.

Stan s namještajem,

iz 3—4 sobe, u blizini Terazije traži se.

Ponude sa označenjem cijene javiti pod „A. K. 102“ administraciji „Beogradske Novine“.

Nestali.**Tražim,**

moga sina Dragića Sremčevića i moga brata Rajka Todorovića, kome je njihovo mjesto bavljenja poznato moli se, da javi administraciji „Beogradske Novine“.

Tražim svog sina

Ljubomira Lepčevića

koji je prigodom evakuacije Beograda u septembru prošle godine otišao neznankuda. Molim svakog, koji bi štogod doznao o njemu, da mi javi, pa će biti pristojno nagrađen. udova Mitra Lepčević, kralj Aleksandrova ul. 110.

Baterije za džepne lampe

samo prima kvalitete, lifieruje samo velikim trgovcima i preprodavačima. Tvornica elekt. baterija

M. WEISSENBERG,

Wien II. Raimund gasse 6.

Traže se sposobni zastupnici. 2

Cesarsko i kraljevsko policijsko predsjedništvo.**Cijenovnik vožnje****I. U gradskom obimu:**Dvopežna kola do 3 lica i 1/2 sata K 2.—
za svaki dalji 1/4 sata 1.—
(započeti 1/4 sati računaju se potpuno.
Ako je u fiakeru više od tri lica, plaća svako više lice po 0.50**II Do željezničke, parobrodske stanice i obratno:**Dvoprežna kola do 3 lica K 3.20
ako je u fiakeru više od 3 lica za svako više lice . 0.60**III. Druge vožnje:**Na 1/2 dana (7 sati) K 20.—
Na cio dan (14 snti) 30.—**IV. Vožnje van grada:**a) u Zemun, željez. stanica K 8.—
b) u Zemun, grad 20.—
c) u Zemun, željez. stanica ili grad i nazad, za 1/2 sata čekanja u Zemunu 15.—
d) Vožnja van grada (izuzimajući Zemun) po pogodbi.**V. Čekanje u Beogradu i Zemunu po cijeni od sata kao pod I.****VI. Odredbe za prtljag:**

Obični ručni putnički prtljag besplatan, za prtljag kod kočijaša od komada K 0.60

CARO I JELLINEK DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

rodužnice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst preuzimaju prevoze sviju vrsti u balkanske države.

Upute badava.

Moja kemička čistiona i bojadisaona odijela, opet je za moje mušterije otvorena.**Anton Kellner**

Bojadisar i kemički čistilac.

— BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. —

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

U RADNJI

Russo i Kalmića

Beograd, Vasina ulica 5.

— preko puta Narodnog Pozorišta —
ima na prodaju jedna velika količina**obuća-cipela****muških i ženskih**

ROBA ODLIČNA,

cijena niska, — prodaja na jedan par na više.

Berthold Goldstein

BEOGRAD, Simina ulica 16

koji po naročitom odobrenju c. i kr. vlasti
:: otvorio u Beogradu ::**izvoznju i uvoznju trgovinu**

preporučuje za sada svoje usluge za uvoz

životnih namirnica i konsumnih artikala

sviju vrsta. Docnije će početi rad i sa izvozom. Za sada treba brzojave i pisma upućivati na adresu

Berthold Goldstein, Zemun**Agenturska i posrednička radnja****Sándor Pollák**

— NOVI SAD, Ulica Kossuth Lajoš 11, —

preporučuje svoje prvoklasno komisiono stovarište, kao i svoje prvoklasno posredništvo.

Tvornica kišobrana**Moše A. Mazze**

Dobračina ulica broj 4., — blizu Pozorišta, otvorena je svakog dana. Prima sve opravke i preporuča svoje stovarište. 2

PAŽNJA!

PAŽNJA!

— Za sopstvenike mlinova —**Tarjan und Comp.**

BUDAPEST V. Esáky u. 8.

ustanova za uregjenje mlinova i sva tehnička uregjenja,

lifieruje sve vrste mašina za mlinove, kao i sve tehničke artikle za mlinove i tvornice najbolje vrste, po najnižoj cijenama. Kod pregradjivanja mlinova i preuregjenja daje i stručnjačke savete.

Petrolej

Benzin

Mašinski zejtin

Zejtin za jelo

Terpentin

Ricinov zejtin

lifieruje prompt

Ölfabrik M. Elfer G. m. b. H.

Wien I., Krugerstrasse 3.

DAMSKE ŠEŠIRE

i bogati izbor ukrasa najjeftinije prodaje i prima opravke

Novi modni salon

S. M. Lazarevića

u vlastitoj kući, Kralja Milana 120 (u dvorištu).

Knjigovogiju sposobnog za biljancu traži odmah

TRGOVAČKA BANKA

dioničarsko društvo u Zemunu.

Oferti sa referencama i zahtjevom plaće neka se uprave na Trgovačku Banku u Zemunu.

SARDINE U ZEJTINU

sviju sorta, haringe, južno voće, razne konzerve, tijesto za supu a la Maggi po 5 hellera, čaj i kafu prodaje po najpovoljnijim cijenama

J. FREUND, PRAG

Karolinenthal, Palackystrasse Nr. 1.

Tko traži

namještenje, ili treba radne sile, najbolje je, da oglasi u „Beogradskim Novinama“.

Uprava: Čubra ulica br. 3.

Oglas za namjestanje stoji **50** filiraOglas za potražbu radne snage **K 1**—